

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחה ולשמירה על חיילנו במלחמה להחזרת החטופים בריאים ושלמים ולרפואת הפצועים

נושא השבוע: נישואין (סא)

ההפטרה: "אתה בן אדם" (יחזקאל מג)

י'ד אדר א' תשפ"ד 1514 (שנה כט')

פרשת תצוה

"וזהו על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפניו" (כז, כה)

פעמוני הזהב והרימונים שהיו על מעילו של הכהן הגדול השמיעו את קולם, כך "נשמע קולו בבואו אל הקודש". אומר על כך הסבא מסלבודקא: אמרו חז"ל (פסחים קיב.): שבעה דברים ציוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו ואחד מהם שלא יכנס לביתו פתאום וכל שכן לבית חברו..".

ללמדנו דרך ארץ שלא יכנס האדם לביתו לפתע פתאום, דבר שיגרום לבהלה לבני הבית שהדלת נפתחת בפתאומיות ללא הכנה מראש ולכן מן הראוי שייתן האדם דפיקה קלה על דלת ביתו בטרם יכנס פנימה וכל שכן כשרוצים לבוא ולהתארח, יש לעשות זאת בתאום מראש ולא לנחות לפתע פתאום אצל ההורים וכן להיפך, שמא אינם פנויים לארח כעת או שממהרים לצאת למקום כלשהוא... וימנעו מעצמם אי נעימיות מיותרות.

"וזהו פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה אורג כפי תזורה יהיה לו לא

יקרע" (כז, לב)

"וזהו פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו" - זהו פתח הצוואר של המעיל שלבש הכהן, עליו להיות כפול, "מעשה אורג", "לא יקרע" - כדי שלא יקרע.

אומר בעל "נועם המצוות": אפשר לפרש בדרך רמז, מידותיו של האדם נקראות בגדים, והמעיל שהוא חלק מבגדיו של הכהן רומז על אופן ההתנהגות הראוי לאדם שומר מצוות ולא לנהוג סתם במידות טובות אלא "לא יקרע" - לא יסור מדרך הטוב ללכת לפניו משורת הדין, משום שהוא מהווה דוגמא אישית לכלל המסתכלים עליו ובוחנים את מעשיו ואף לומדים ממנו כיצד לנהוג וכל שכן בבית פנימה.

מסופר על בן תורה שבא אל הסטייפלר, הרב יעקב קנייבסקי לקבל ממנו הדרכה בלימוד, לאחר ההדרכה המפורטת שקיבל קם ללכת, אמר לו הסטייפלר: "ואל תשכח לעזור בבית... אני רואה שאתה בן תורה, מתמיד בלימודך, אבל גם בני הבית דורשים תשומת לב! כשתחזור לבתך, תשאל את אשתך אם היא זקוקה לעזרה...", השיב: "אשתי יראת שמים ורוצה באמת שאלמד ואקדיש עצמי לתורה", השיב לו הצדיק: "וזהו המצוה שלה, אבל המצוה שלך היא לעזור לה....".

ובהזדמנות אחרת כששאלו אדם אודות שתי הצעות שידוכים שהוצעו לבתו, האחת בחור גדול בתורה והשניה - בחור גדול יותר במידות, מי מהם עדיף? "השיב הצדיק: "בית שאין בו מידות הוא גיהנום!!".

לא כל הנוצץ זהב

בחור ובחורה התחתנו, בחתונה דיברו כולם על הזוג בר המזל שמיד לאחר החתונה יכנס לדירה חדשה מהנילונים ומרוהטת על חשבון הורי החתן שנתנו להם דירה שצמודה לווילה שלהם בסביון. הזוג הטרי שמח מאוד מהעול הגדול שירד מכתפיהם, שהם סמוכים על שולחנם של הורי החתן וכל צרכיהם מתמלאים עד תום.

ואח"כ זה התחיל... החמות הרגישה שהבית "שלה" והזוג גם "שלה" והרשתה לעצמה להעיר לכלתה על

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 5:34-5:39 * סוף זמן ק"ש 8:25-8:30

ציאת שבת: 6:44

ציאת שבת: 6:06

כניסת שבת: 5:14

כל צעד ושעל, להתערב בבישולים ובחינוך הילדים שנולדו בינתיים ובאיכות הלבוש שלהם... היא דיברה עם בעלה על התערבותה של אימו בחייהם ללא הרף, אך הוא תמיד הצדיק את אימו ואמר שהם צריכים להיות אסירי (=אסירים) תודה על הדירה והסיוע הרב שהם מקבלים "ללא תמורה". החמות היתה מזעיקה את בנה כל פעם שנצרכה לעזרה למרות שאשתו היתה זקוקה באותה העת לעזרתו בטיפול בילדים. בכל פעם שבני הזוג היו מתווכחים והחמות היתה שומעת ומחמת הקרבה החונקת היא היתה מתקשרת לבנה ומבקשת שיבוא לסייע לה והוא היה הולך... פעם אחת לאחר ויכוח כזה כשאיימו התקשרה וביקשה את עזרתו, היא הגיעה לבדוק האם באמת היא זקוקה לעזרה, ומה ראו עיניה? בעלה שכב על הספה בסלון להנאתו. היא פנתה לחמותה בנדון, אך היא ענתה לה: "מה אכפת לך, לך לטפל בילדים הוא עוזר לי...". לאחר המקרה הנ"ל ו-10 שנים של סיוט מתמשך, היא החליטה שזוהי היא שכרה דירה במקום מרוחק והעמידה לבעלה את העובדה או אני או אימך? הוא השיב שהוא נשאר אצל אימו. אחרי חודשיים הוא התקשר לאשתו ואמר: "טוב, אני בא לגור איתך", היא השיבה: "בעלי זה כבר מאוחר פספסת..." ופתחה בהליכי גירושין...

החמות צריכה לדעת שכאשר היחסים בינה לבין כלתה אינם תקינים, זה גורם להסתייגות ולריחוק ובוודאי שאין לנצל מעמד כלכלי ותמיכה בזוג כדי לנהוג בהם כרצונה ותשקול האם זה שווה שלא תראה גם את הנכדים? והיא תהיה המפסידה העיקרית. **אך עם רצון טוב של שני הצדדים היחסים יכולים להיות מתגמלים ונעימים כי אין תחליף לקשר משפחתי.**

סיפורן של כלה וחמות

מעשה שהיה

אני זוכרת את ההתחלה של הסיפור... אני זוכרת אותי ילדה בת 20 שזכתה בבנך והפכה אותו למאושר באדם, זוכרת את הקטנה הזו עם עקבים של מאורסת וחיוך ביישן. את סעודת השבת הראשונה עם אוכל שונה כל כך משל ביתי, עם שירים קצת שונים ומנגינת 'אשת חיל' אחרת לגמרי... ואת? את חייכת בנחמדות, אני רוצה להאמין שבכל מאודך ניסית הכי בעולם להיות החמות הנחמדה – למרות שבינתיים אין מושג כזה... חשבת כנראה להיות הראשונה שממנה יתחיל המושג בעל משמעות הפוכה ה'חמות האהובה'. מבלי משים (או בכוונה גמורה?) ניסית 'לחנך' את הילדונת ש'לקחה' את מחמד ליבך. ואז כבר לא יכולתי יותר... זה התחיל בלהעיר על העקב שהוא לא נוח בכלל! ואיך שאמרת לי "תחליפי לנעלי בית, למה לסבול?" בטון מצווה לצד שאר הנוכחים. גם על האיחור לשבת ופספוס האוטובוס דאגת לסנוט בי, "מתי חשבתם להגיע במוצ"ש?". ועל המשפחה שלי? זה כבר היה קו אדום מידי כדי שהבן שלך ישתוק, אז כבר הוא לא יכל לעמוד מנגד ולומר לי: "זו אמא שלי! תשתדלי להבליג... אני מבין לליבך אבל זו האמא". אני זוכרת איך חייכתי ואמרתי לו: "אתה יודע מה? בד"כ אומרים 'זו הכלה!' קרי תתמודדו... ובסיטואציה שלנו הכל הפוך 'זו האמא'". את הבכי מתחת לכרית, את הצביטות בלב כשהערת על ההתנהלות עם הילד, על העוגה שהכנתי ועל זו שלא... על איך שאני שוטפת כלים... בקיצור הגחת וצצת בכל פינה אפשרית בחיי. הותשת, הייתי מתוסכלת ומרחמת על עצמי... עלייך על אישה בת 50+ שהתנהגות שלה לא תואמת את גילה כשאני תמהה, מה יש לך ממני?

אט אט הקשר נעשה סבוך ומורכב, מיעטנו לבוא לשבתות והתחמקנו מהשתתפות באירועים משפחתיים מצידו של בעלי, הבנו שכל מפגש איתך מוביל לשבוע מלא בכעס תסכול ובכי של שנינו... ואת? את לא הבנת (או שכן?) מדוע ולמה? ובכל טלפון (עם בנך כמובן...) הזכרת את העוולה שעברו חודשיים וטרם ראית את הקטן (אותנו? לא ממש היית בעניין...) ואיך זה שכך מגדים את העיר בה את מתגוררת ברחת, חמקת ואת העיקר לא הבנת, לא הפנמת היית עסוקה בעצמך ובכל מה שישנו סביב עבורך! חלפו עברו להן שלוש שנים כאובות, מרוסקות, מלאות בדמעות, ואני ובעלי החלטנו שצריך לעשות מעשה, לגשת לייעוץ, להתערבויות שלך גררו (איך לא?) לא מעט מריבות וכעסים ביננו, כאב לשנינו ידענו שזה לא מגיע לנו! שיש לנו כלים, יכולות והרבה יותר מזה כדי להשרות שכינה ואחוזה בביתנו ולכן לא השלמנו עם מר גורלנו. נגשנו לייעוץ, זה היה מורכב לחשוב שתהיה דמות נוספת בסיפור, עד אז שתקתי! אפילו את אחיותיי לא שתפתי וכמובן לא את הורי בסבל שגרמת לי.

השיח על זה היה רק בתוך ביתי האישי – מפאת כבודו של בעלי ובכל איני סוברת שיש למי מאחיותי או הורי לאל ידם להושיעני מעקיצותייך והעלבותייך... אז בחרתי לשתוק לטובת כל הצדדים... אז התייעצנו, והיו מי שטענו שיש להגיב באופן כזה או אחר, היו מי שסברו כי עלינו להתנתק שכן כתוב "ועזב את אביו ואימו ודבק באשתו" אני ובעלי החלטנו שזה לא יהיה נכון ואולי אפילו ילדותי וכי המצב אינו עד כדי ניתוק... מכלל ההתייעצויות החלטנו לנקוט באסטרטגיה שונה וייחודית! והכי יהודית שיש... האמת שנדמה לי שזו הייתה תובנה שעלתה לנו מכלל הייעוציים והגישות. החלטנו לשנות גישה ולהבין שיש כאן משהו עמוק יותר, תקראנה לזה קנאה, שנאה? צורך מתמיד בהעלבה והשפלה, אולי היא חשה תחרות? העלנו הרבה השערות, פתאום אפשרנו לעצמינו להתנתק מהכאב שלנו ולראות את ה"חמות" הבלתי נסבלת, כאדם! אדם שככל הנראה מתוך חסר או חוויה של רגשות שליליים כלשהם היא פועלת, התחלנו להאמין שהיא לא באמת רוצה בכך, שהיא זקוקה למשהו אחר, שנכיר בה כאישה מן המניין ולא כחמות. זה היה מורכב להפנים את התפיסה הזו אבל הלכנו על זה. בהזדמנות הראשונה שפגשנו בה החמאנו ללא הרף, התחלנו לראות את הטוב שבה או משהו טוב שהיא עשתה... אם זה אוכל אז הוא היה טעים, ובגד שממש החמיא לה! ותודה על כל דבר קטן... תאמנה או לא, בהתחלה זה היה מעושה ואולי מגוחך. צחקנו אחר כך בינינו אבל היה לזה אפקט ואחרי כמה פעמים כאלו היא הייתה זורחת לראותנו מתקרבים... פתאום באמת האוכל שלה היה טעים לי (!) ובכלל היא פתאום נעשתה נחמדה (באמת!!) משהו קרה שם, הצלחנו לנצח את המעגל הנוראי שנוצר – של כאב, תסכול והעלבות, גם אם לא דיברתי כי אני ילדה טובה מבית עם חינוך טוב- שתקתי אבל לבטח היא חשה את העצבים והטינה ששמרתי לה.

ההפתעה הגדולה הייתה בחנוכה האחרון, לא הרגשתי טוב בכלל, הייתי מרותקת למיטה וכבר נקבע שנהיה אצל צידו של בעלי בשבת חנוכה. ידענו שזה חשוב מאוד, הם אנשים מתוכננים מאוד, וזה יהיה מורכב לבטל כך סמוך מידי, אז הלכנו, הרגשתי נורא אבל מה? חיכתה לי הפתעה – היא עמלה, בשלה והצהירה רק בבואנו – "השבת יהיה לך בית מלון! אני אהיה עם הקטן, תוכלו לנוח ולהירגע". במטבח כבר היה מרק חם על הגז, היא הגישה אותו מכל הלב... ובסופה של שבת נינוחה ומיוחדת! היא הגישה לבעלי מעטפה ובה סכום מכובד, במעטפה היה מכתב מרגש מרעיף חום ואהבה אמיתית – היא בקשה שאגש ואקנה בסכום בגד או תכשיט... היום אני שואלת בשקט "אפשר לקרוא לך אמא?", כן נולדה לבעלי אמא! ולי חמות שמשדלת להיות הכי אמהית בעולם...

לא אהבתי לשמוע: "בניית בית זה עניין של עבודת המידות! וזהו!" היום אני יודעת שזה הרבה יותר מנכון ואני גם מוסיפה שתי מילים "עבודת המידות באופן מודע". (יהודית מ"קול כבודה")

הלכות הנהגות בין בני הזוג[יד]

פינת ההלכה

יחסי הורים ובני הזוג (ד)

א. כשהבנות מעוניינים לשתף אתכם ההורים במה שקורה בינם לבין בנות הזוג או להתייעץ אתכם, עליכם לומר להם שאינכם מעוניינים שיתפו אתכם בשום דבר שקשור ביניהם ובפרט באתגרים העוברים עליהם, ובכל דבר שהם מעוניינים לשתף או להתייעץ [בנושא זוגיות] עליהם לפנות ליועץ זוגי מוסמך שיש עליו המלצות מרבנים (עמיתו לוי יועץ זוגיות ומטפל רגשי הידברות).
דוגמא ממעשה שהיה: לבחור ישיבה הוצעה בחורה בוגרת סמינר. הם נפגשו מספר פגישות, והחליטו שהם מתאימים זה לזה, ההורים נפגשו וסוכם על מועד חתונה. האירוסים נחגגו ולאחר מס' חודשים הם התחתנו בשבתות כשהתארחו אצל ההורים קיבלו אותם בשמחה וכבוד. בכל נישואין טריים יש קשיים והכלה שהיתה בסגנון תליתי כל ריב קטן בינה לבין החתן רצה לספר להוריה והם הפכו כל "זבוב" ל"פיל". וכשהם באו אליהם לשבת כבר לא קיבלו את החתן בסבר פנים יפות וזה יצר ריחוק והוא שיתף את הוריו. כל אחד מהצדדים הלך לרב משלו שיעץ לו מה לעשות והתוצאה... הזוג נמצא כיום בתהליכי גירושין.
 ב. במידה והבנות הנישואים כבר שיתפו אתכם ההורים ואינכם מצליחים לעצור את עצמכם מלייעץ להם, עליכם להימנע כלל מלהצדיק אותם, גם אם אתם סבורים בוודאות שבמקרה הזה הוא צודק. וכן יש להימנע מלדבר באופן שלילי על החתן/הכלה, גם אם אתם סבורים שבמקרה הזה אין בהתנהגותם, בדיבורם או במעשיהם שום היגיון (עמיתו לוי יועץ זוגיות ומטפל רגשי הידברות).
 ג. אם קרה והבנות עזבו את ביתם והגיעו אליכם לבית כתוצאה מקושי בינם לבין בנות הזוג, עליכם

כמובן להכניס את הבנות לבית למס' שעות עד הלילה ולהגיש להם אוכל או שתיה כדי להרגיעם. חשוב שלא לשאול ולחקור מה קרה אלא לתת להם את המרחב השקט שהם זקוקים לו, כדי שיוכלו להירגע ולעכל את מה שעבר עליהם ולתכנן את צעדיהם הבאים. במידה שהם מנסים לערב אתכם במה שעבר עליהם, מומלץ שתאמרו להם שאתם אוהבים אותם מאוד והם חשובים לכם ולצערם אינכם יכולים לשמוע את מה שעבר עליהם. מומלץ שתפנו אותם ליועץ זוגי מוסמך, כדי שייתן להם מענה מקצועי במשבר הנוכחי ובשיפור היחסים ביניהם.

כשיגיע העת לשינת לילה אימרו בצורה אוהבת ומכובדת, שכדאי שיחזרו לביתם היות שחיי נישואים הם התמודדות ומהתמודדות לא בורחים. חשוב שתשתפו אותם בכך שגם לכם היו קשיים בזוגיות, ונשאתם להתמודד ... בנוסף אמרו שהנכם אוהבים אותם ואתם לא מוכנים לגרום או להיות שותפים להחרפת היחסים ביניהם, מה שעלול להיווצר כתוצאה מהישארותם אצלכם לשינת לילה (עמיתו לוי יועץ זוגיות ומטפל רגשי הידברות).

ד. אם קרה והבנות עזבו את ביתם והגיעו אליכם לבית בגלל אלימות פיזית או מילולית, במצב כזה, אתם מחויבים להשאירם בביתכם גם לשינת לילה, ובנוסף חשוב שתפנו אותם ליועץ זוגי מוסמך, שהוא גם מטפל רגשי או פסיכולוג, כדי שייתן מענה מקצועי למשבר הנוכחי. על הבנות זוג לומר לצד השני שהם יחזרו הביתה אך ורק לאחר מס' פגישות משותפות אצל היועץ אף אם ידרש לכך חצי שנה של פגישות על בסיס שבועי ושיחזרו הביתה רק לאחר שיהיה אישור מהיועץ הזוגי שבנות זוג נמצאים במצב יציב ולא מהווים סיכון, ושאינן חשש שישתמש באלימות. גם לאחר אישור כזה על ההורים לבקש מהבנות להיפגש עם היועץ זוגי בחודשים הבאים. בנוסף עליהם לעקוב ולוודא עם הבנות [שלא בנוכחות הצד השני] כל הזמן, בכל דרך שמותרת על פי החוק, שהם לא חווים אלימות נוספת (ס).

ה. חז"ל אמרו לנו שכלה וחמות לא כל כך מסתדרות ביניהן (גמ' שבת כו. גמ' יבמות קיז). ולכן הכלה החתן והחמות כל אחד מהם צריך לסגל התנהגויות מסוימות כדי למנוע חיכוכים ומריבות:

עצות ל"חמות" [המשך]

ו. החמות תשתדל לתת יחס שווה למשפחות בניה הנישואים כמו למשפחות בנותיה הנשואות הן במתנות שהיא קונה להן והן באופן הכיבוד כשהם באים להתארח, שאם לא כן זה יגרום לכלות לנטור לחמות על היחס הלא הוגן ויביא למריבות.

דוגמא ממעשה שהיה: אין להתחשבן על כל מתנה שקונה החמות לבנותיה או לכלה אחרת, להשוות מספר פעמים שמארחת אותה לעומת בנותיה הנשואות, מס' פעמים ששומרת על הנכדים האחרים לעומתם וכדו' דוגמא ממעשה שהיה: מעשה באמא שמסרה את נפשה בלעזור לבתה הנשואה שהיתה בת הזקונים והתגוררה באותו העיר. במשך שנים ארוכות סייעה לה: בבישולים, עזרה כלכלית ועזרה בשמירה על ילדיה הקטנים והיתה איתה בקשר טלפוני יום יומי מספר פעמים ביום. היא היתה כל כך עסוקה בלעזור ולסייע עד שוויתרה על השתתפותה בקורס ללימוד קריאה וכתביה [היתה עולה חדשה] והתוצאה שהיא לא יודעת קרוא וכתוב עד עצם היום הזה. לעומת זאת לכלותיה לא עזרה כמעט בכלל, אך הן שמרו איתה על יחסים טובים למרות היחס הלא הוגן שקיבלו במשך השנים. אך זה התפוצץ אחרי 40 שנה כשהחמות כבר זקנה ונשארה לבדה והכלות מרגישות לחץ ומניעות מלארץ אותה....

ז. החמות לא יכולה לצפות שהכלה תנהג עימה בפתיחות כפי שהיא נוהגת עם אימה, ולכן אין לה להיפגע מהיחס השונה. הסבר: היות ויש קירבה טבעית בין הכלה לאימה, הם תיפגשנה יותר והן תשתפנה זו את זו בחיי היום יום כגידול הילדים וכו' יותר מאשר את החמות.

ח. החמות לא תנצל את ביקור הנכדים כשהיא שומרת עליהם כדי לקבל אינפורמציה על הוריהם [כי הם עשויים לספר על כך להוריהם]

ט. החמות לא תדבר רע על כלתה באוזני בנה, זה עלול לגרום לבעיות בשלום בית. אך אם יש דברים שמאוד מפריעים לה תנסה להתייעץ באופן מקצועי [ולקבל כלים] מבלי לערב את בנה.

י. אם יש לכלה ולחמות טענות זו על זו, עדיף שתשוחחנה ביניהן ישירות בפתיחות וכבוד וכמובן שיש לעשות זאת לא בזמן מתח, אלא כשהן רגועות ונינוחות.

יא. החמות תתעניין, אך לא תתערב. להתעניין פרושו להראות שאכפת, ולהתערב זה להכניס את דעתה והשקפתה כשלא ביקשו ממנה, וזה אף נתפס פעמים רבות כביקורת.

יב. לקחת אחריות אישית- כל אחת תשתדל לקחת אחריות על עצמה, לחפש היכן היא יכולה להיות טובה יותר ואיך היא יכולה לשנות בעצמה ולא לחפש איך השנייה תתקן את עצמה.

יום שכולו תורה באשדוד ביום הבחירות -יום שלישי יח' באדר א' בבי"כ החיד"א שד' יצחק הנשיא

22 אזור ג' משעה 9:00 בבוקר עד 11:00 בלילה בהשתתפות: הרב אליהו כהן, הרב אברהם יוסף,

הרב מאיר אליהו, הרב שלמה לווינשטיין, הרב יעקב סיני, הרב בנימין חותה, הרב מיכאל לסרי,

הרב ברוך רוזנבלום, הרב אליהו פנחס, הרב אלחנן פרץ, הרב ליאור גלור

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com